

A decorative border of black floral and scrollwork patterns surrounds the text. The border is symmetrical and features intricate designs of leaves, vines, and scrolls.

ІСТОРІЯ

села Дерезиці

З давніх-давен існує легенда про назву села Дерезичі. В XII ст.. по всій Київській Русі вирували полчища ординців. На своєму шляху монголо-татари захоплювали і руйнували всі міста і села. Не обминула чорна хмара і наші землі.

Монголо-татари напали на місто Бич (м. Дрогобич) і вщент спалили його. Не обминули вороги і сусіднє село, увірвавшись вони знущались над жінками і дітьми, вбивали чоловіків. Село було стерте з лиця Землі. Та одому чоловікові вдалось врятуватися – він сховався в дуплі великого дерева. Виживши чоловік продовжив життя села. Від цього і пішла назва Дерезичі – дерево і жити

Село Дерезичі має давню історію. Засноване село в XIII ст. в чудовому місці – в підніжжі синіх Карпат. Перші писемні відомості датовані 1361 роком. Після набігу монголо-татар, оплакуючи загиблих, в селі було засновано на місці трагічного побоїща усамітнений монастир, який проіснував тут до сумнозвісного указу Марії Терезії з 1774 р. поруч

з монастирем почало відроджуватись і світське життя.

Починаючи з XVII ст. в селі набуло розвитку солеваріння. Діяла надзвичайно продуктивна солеварна вежа, щорічні прибутки від експлуатації якої становили чималу суму у 20 флоренів і давали заняття значній частині населення. Та тепер на перешкоді дережичанам стала політика австрійського уряду, який перебрав на себе виключне управління цією галуззю виробництва, і не зацікавлений був у тім, щоби з будь-ким ділитися своїми прибутками від цієї перспективної галузі народного промислу.

Селяни оплачували великі податки і працювали на поміщика п'ять днів на тиждень. В 1848 році в селі було встановлено пам'ятний знак на честь скасування панщини, та нажаль хрест не зберігся.

Велика кількість селян йшла на заробітки в Борислав і Дрогобич, поповнюючи робітничий клас. Найбільш відомі з них, які пізніше стали

членами КПЗУ В.Вірт, М.Петрів, М. Шкільник. У червні 1908 року на нафтопереробних заводах Дрогобича вибухнув страйк, який тривав два тижні. Після придушення страйку більш активних робітників було звільнено з роботи.

Селяни жили дуже бідно, світили гасовими лампами, жили в низьких курних хатах під солом'яною стріхою з маленькими вікнами, з земляною підлогою, одяга були вбогою, більшість із саморобного полотна, яке самі ткали, красили, шили і одягалися в святкові та робочі дні. Жили за рахунок гульданих продуктів: молока, сиру, які продавали міщанам. Часто точилися чвари між селянами за землю.

Та незважаючи на негаразди в 1882 році в с. Дерезичі була збудована дерев'яна церква. Парохом Губич і Дерезич був отець Дмитро Городиський. Та на жаль в липні 1994 церква була знищена вогнем.

В селі жило багато поляків, які вороже ставилися до місцевого населення

і завжди принижували його. Селяни часто виступали проти польського гніту. Доказом цього є такий факт: в 1932-1934 р.р. на громадські кошти дережичани збудували клуб. Поляки заборонили будівництво клубу, мотивуючи тим, що населення повинно дивитися в польському клубі тільки польські вистави. Оминаючи всі перешкоди жителі села все таки добудували клуб. При клубі діяла читальня, де селяни читали українські книги часто поляки зривали портрети

Т. Шевченка і І.Франка зі стін, закривали клуб. Та селяни ніяких погроз не боялися. Головою «Просвіти» був Блищак Онуфро, який організовував хор, драмгурток. На свята організовувалися танці, де розважалась молодь.

Керівником сільського хору був п. Заяць часто в селі проводилися фестини, де під керівництвом О. Довжанської молодь мела культурно розважалась.

Постійний грубий тиск на українців не мав тих наслідків на які сподівалися його організатори. Українці не асимілювалися, не

розчинилися серед поляків, німців та румунів.

На західноукраїнських землях, як і на Наддніпрянщині болючою залишилася освітня проблема. Хоча в роки революції (1900-1905 р.р.) відбулося розширення шкільної мережі, ні кількість шкіл, ні якість навчання не відповідали потребам. Вкрай незадовільним залишався стан початкової освіти.

В с. ДЕРЕЖИЧІ школа була відкрита в 1907 р. Її місце розташування було там, де зараз споруджено шкільний спортивний зал. В початковій школі було два класи, в яких викладала одна вчителька Лінартович. Навчання проводилося польською мовою. Вчили математику, граматику. Раз на тиждень в школу приходив священик і проводив урок «Закону Божого».

З 1930 р. в селі почало діяти ще два класи, які були розташовані в державному будинку біля сільської тюрми. В цій школі вчила також одна вчителька – Петровська.

Та нажаль більша частина дітей

шкільного віку не навчалися в школі. Незаможні селяни не мали в чому посилати дітей до школи. Також за школу батьки повинні були платити гроші, а це було не під силу бідним селянам.

Взаємопрацювали між собою читальня і початкова школа. В читальні відзначалися всі релігійні свята. Бібліотека читальні нараховувала 300 примірників книг. В основному книги були релігійної тематики.

При читальні діяв дитячий садок, кооператив, відділення товариства «Сільський господар».

Будинок «Просвіта» відкрили в 1939 р. і освятили це приміщення священники із міст Дрогобича і Борислава. У будинку були 4 кімнати і ганок, читальня підтримувала початкову українську школу «Рідна школа». У читальні відзначалися усі релігійні свята. Учасники художньої самодіяльності їздили у навколишні села. Хор виконував українські народні пісні. Драматичним гуртком було поставлені такі вистави, як «Москаль-чарівник», «Назар Стодоля», «Сватання на

Гончарівці». Хоч представники польської влади ставились негативно до існування «Просвіти», але товариство все ж жило і дарувало радість односельчанам. В час довгих зимових вечорів молодь і старе покоління читали історичні книжки. Згодом о просвітницької діяльності долучилися все нові і нові люди. Участь у товаристві, гуртках при читальні беруть поважні господарі і молодь. Вони тут знаходили відповіді на запитання, яких в міру своєї свідомості ще не розуміли, адже інформація на державному рівні надавалась скупо: кілька журналів, газет та цінних історичних книжок. Не було вечора, щоб читальня не була заповнена молоддю. Саме в «Просвіти» зародилася ідея провести в селі фестини. Складали програму, до якої входили різні номери, короткі вистави, хорівий виступ та різні забави.

Важке і неспокійне життя людей села тривожить страшна звістка – 22 червня 1941 р. розпочалася війна між фашистською Німеччиною і Радянським Союзом. Багато односельчан

поповнило ряди радянської армії, одні ішли добровільно, інших заставляли. Такі жителі села, як Мазур брали участь у боях від 1941 р. по 1945 р. Небагато односельчан поповнили ряди Української повстанської армії, саме в їхніх поступках і ідеях вони вбачали спасіння України. В 1944 р. Галичина знову опинилася під більшовицьким ігом.

В 1945 р. в селі відкрили колгосп, у людей насильницько забирали землі і увесь сільськогосподарський реманент, забирали стодоли, щоб будувати колгосп. Отже в селі більшовики провели колективізацію. Та найбільшим жахом був голод в 1946 р. найпершою причиною цього було те, що люди не встигли посадити врожай. Жінки села їздили до Тернополя, на Волинь обмінювати речі на продукти харчування або наймалися на роботу. За цей період часу багато померло людей. Та в селі люди не залишали один одного в біді, завжди допомагали чим могли.

Церкву в селі Дерезичі побудували в 1882 році. Її будували парафіяни села, а

під будівництво храму землю відпустила парафіянка Кістей Параскевія і тому на честь її імені названо церкву св.. Параскевії. Завдячуючи уже покійним парафіянам – Малик Антіну, Сов'яку М., Луців І., Баб'як О., які віддали частину свого лісу для будівництва храму. Церква була збудована без єдиного цвяха, дерев'яна, покрита цинковою бляхою.

Першим парохом церкви був отець Дмитро Городиський, який походив з Губич, а нині м. Борислав. Церква була греко-католицькою і постійно тримала зв'язок із «Просвітою». В 1960 р. комуністичним режимом церква в Дерезичах була закрита. У церкві хотіли зробити склад, але люди не дозволили. Деякі речі з церкви люди позабирали додому. Так, наприклад, Святе Євангеліє знаходилося в Григорія Калапуня, а ключі в О.Селяника. А тим часом люди молилися, йдучи на Богослужіння в Губичі. Але комуністичній системі не вдалося витоптати людських душ і з уст найвідважніших не раз злинали слова:

«Віддайте нашу церкву, бо ми хочемо молитися Богу». Неодноразово делегація з Дерезич оббивала пороги районних владних кабінетів. Неоцінима заслуга в цьому належить парафіянам села – О. Довжанській і М. Петрів.

І ось 1 січня 1988 р. односельці отримали дозвіл на відкриття церкви. У Дерезичах це сприйняли із сльозами на очах: відроджується «душа наша», буде оновлена сільська святиня, яка являється гордістю села і символом незалежності народного духу.

Церква була в дуже занедбаному стані, адже стільки літ була закритою. З великим ентузіазмом взялися парафіяни до наведення ладу в храмі та на церковному подвір'ї. Відремонтували всередині та ззовні, пофарбували. Матеріальну допомогу у відновленні храму надавав Степан Колодій, який закупив люстри та інші речі до церкви. Велику лепту у відновленні церкви внесли К.Яворська, С. Блищак та Футалаш.

Біля церкви височіє прекрасна

дзвіниця, яку збудували в 1904 р. Є одна цікава історія, пов'язана із дзвіницею. Під час війни німці задумали використати дзвони на переробку у воєнних цілях, та їм це не вдалося. Дерезичани вночі зняли дзвони та втопили в річці Раточина, яка протікає поруч. В такий спосіб люди зберегли дзвони, які до сьогоднішнього дня служать парафіянам.

Та недовго дерезичани тішилися своєю святиною. 24 липня 1994 р. церква згоріла вщент. Причини цієї події невідомі і до сьогоднішнього дня. Люди намагалися врятувати свою церкву та даремно. Багато сліз пролилося в цю ніч в Дерезичах.

У 1995 р. був закладений і освячений перший камінь на будівництво нової церкви. Сам, отець Ю. Вороновський освятив місце під будівництво храму.

Директор школи Гуменюк Роман Васильович погодився, щоб богослужіння відбувалося в спортивному залі школи. Отець Ярослав Химин багато зусиль прикладав для того,

щоб почалося будівництво храму. Його справу продовжив отець Нестор Височанський. Великий обсяг роботи відкрився перед парафіянами. Було створено комітет, головою якого обрали Михайла Петріва, а касиром – Софію Калапунь. Парафіяни села кожного місяця здавали кошти на будівництво, працювали із завзяттям.

Із кожним днем набувала своєї краси і пишності нова церква в Дерезичах. 15 травня 2008 р. в с. Дерезичі сталася велика подія – відкрилися двері до нового храму. Ця подія сколихнула весь Дрогобицький район, куполи Дерезицької церкви видніються на всі округи. У кожної людини на очах сльози радості і щастя. Скільки пожертв було зібрано парафіянами, їх не перелічити, та це не дарма, тому, що у селі стоїть велична церква Святої Трійці.

На території села, в різних його куточках і в різні часи були збудовані каплички. Налічується їх сім і кожна неповторна своєю красою. Кожна людина, яка йде селом, обов'язково

зупиняється і помолиться перед капличкою.

Священики, які служили в церкві Пресвятої Параскевії: Петро Івасівка, Химин Ярослав, о. Володимир, о. Любомир, о. Нестор Височанський, о. Ігор Козанкевич, о. Ігор Швед.

Церковний хор: Блищак Л.Д., Костецька Л.І., Ярецька І.М., Калапунь С.М., Стеців Г.Г., Лисовець М.Ю. Баб'як М.І., Кузан Б.М., Фірман М., Стецула Л., Бішко Д. Ю, Чвиренко Я., Мацюрович О.М., Михаць О., Гнатів М., Мазур М., Андрухів Є., Спринський Ю.

Можливість усе наново починати, долаючи відчай, тривогу, непевність і неспокій – це є Євангеліє, яке дає нам об'явлення Христової благовісти, це заклик, спрямований до кожної поодинокі людини. Всі ми, кожен із нас, мусить звернутися до Бога і змінитись.

Дережицький Василіанський монастир XVI-XVII ст.

Засновником Дережицького монастиря вважається чернець Протасій Березич. Дати початку діяльності монастиря різні 1531, 1570 р.р. Згідно візитацій монастир був фондований у 1578 р. за згодою польського короля Стефана Баторія із подання Станіслава Гербурта, каштеляна львівського, старости Самбірського.

Місцем для розташування монастиря обрано грунт, званий Березинка, який був відділений за четверть милі від м. Дрогобича і входив деякий час до Дрогобицького староства.

Подальша історія чернечої обителі залишається на сьогодні маловідомою і постає перед нами в загальних рисах. Діяльність монастиря відома тільки епізодами. У 1676 році польський король Ян III Собеський користуючись правом призначати і затверджувати ігуменів монастирів, після смерті

настоятеля Віктора Кам'янецького, надав у володіння дережицький монастир шляхтичу Миколі Тарнавському. Однак у королівському привілеї зазначалося, що М. Тарнавський, перед тим як зайняти посаду ігумена, зобов'язаний прийняти монарший постриг та висвячення греко-руського обряду. Призначення нового ігумена відбулося, передусім за поданням Київського православного митрополита Антонія Винницького, котрий рекомендував Миколу Тарнавського польському королеві – як людину шляхетну.

На середину XVII ст. Дережицький монастир, створивши певне економічне підґрунтя, зміг претендувати на статус архимандрії, який був наданий королівським привілеєм (1676 р.). Відповідно за архимандрією були закріплені певні права:

- архимандритові надавалося право духовного суду та управління над місцевими ченцями;

- посада архімандрита проголошувалася по життєвою.

Невідомо як склалася доля Дерезицького монастиря та його ченців протягом ХІХ ст.

Борці за волю України

Пам'ять людини здатна фіксувати життєві події, які лягають в основу написання історії. Усе тільки потрібно вчасно записувати, бо щось з роками забувається.

Дана розповідь була записана зі слів Степана Блищака. Ця історія стосується його стрийка – Ілька та батька Степана – Онуфрія. Ілько і Онуфрій – брати. Обидва були січовими стрільцями. Як і всі, хто боровся за волю України, вони прагнули свободи і миру. З думками про Незалежну Батьківщину вони проводили бої з поляками. В одному з боїв, який тривав дві з половиною доби один з братів у районі Нижанковичі загинув. Це був Ілько. Сталось це так: поляки відступили після важкого і затяжного бою.

Стрільці лягли відпочити, набиратися сил. До них повинна була прибути підмога зі Східної України. Але не судилося. Поляки отримали підкріплення швидше, тому в нерівному бою поляки одержали перемогу. Онуфрій Блищак був у цьому бою важко поранений, після чого став інвалідом.

Але це не заважало йому бути активістом, ходити з ДЕРЕЖИЧ у ДРОГОБИЧ на засідання національно-свідомого товариства. Брав участь у будівництві гімназії у м. Дрогобич. У своїй хаті організував і очолив першу сільську організацію «Просвіта». Також він був організатором сільського хору та драматичного гуртка. Саме Онуфрій Блищак став ініціатором і активним учасником будівництва будинку для сільської організації «Просвіта».

Син Онуфря – Ілько. Він був названим на честь покійного брата Ілька – січовика. Коли розпочалася друга світова війна, Ілько служив у війську СС «Галичина». Служити пішов добровільно, оскільки був певен, що Гітлер проголосить Україну самостійною.

Світ різний. Є люди і людська. І як по різному проявляли вони свою людяність і потворство у цей страшний час. За доносами одних усе в хаті лежало вверх дном. Втирали сльози рідні. Не забута старожилами історія зіткнення НКВД і вояків УПА в Дерезичах в 1947 р. (цю дату Степан Блищак називає з пам'яті). У дережицькій «Просвіті» проходило засідання Координаційної ради щодо подальших дій вояків УПА раптом зчинився ґвалт. Виявляється зрадник сповісти на «Галіцію» про це зібрання і енкаведисти оточили приміщення, але бійні не було. Бо, очевидно людина яка керувала операцією від «советів», була поміркованою.

Невдовзі життя зрадника обірвалося.

Родина Блищаків має молоде покоління, яке буде гідно наслідувати своїх пращурів.

Рідна школа – колиска науки і мудрості

Історія нашої школи розпочалася в 1907 р. саме в цей рік була збудована школа, в якій запрацювало два класи. Уроки вела одна вчителька – п. Лінартович. Діти вивчали математику, граматику, історію на польській мові і тільки один раз на тиждень до школи приходив священик, який навчав Закону Божого на українській мові.

У 1930 р. в селі почало діяти ще два класи, які були розташовані в державному будинку, біля сільської тюрми (це місце, де зараз розташовані будинки Кузана Богдана і Селяник Галини). Навчання проводилося вже на українській мові. Вчителька – п. Петровська.

Директором в цей час був п. Вольф, він проживав у шкільному приміщенні і займав дві кімнати. Викладав історію.

Після війни школа розташовувалася в двох приміщеннях, які знаходилися на одному подвір'ї (це

місце, де зараз розташована сільська школа). В маленькому приміщенні, яке знесли в 1988 р. навчалися початкові класи і розташовувалася бібліотека. У другому приміщенні (одноповерховому) з 1949 по 1951 р.р. проживав директор Проскура Іван із сестрою і мамою, вони були вихідцями зі Східної України. Сім'я займала одну кімнату (на сьогоднішній день там розташований методичний кабінет), у інших кімнатах навчалися учні семирічної школи, навчання велося у дві зміни. В 50-их роках була запроваджена шкільна форма.

З 1949 р. в школі працювали молоді і талановиті вчителі: Маринчак Мирослава Миколаївна – вчитель третього класу, а також у 5 класі викладала французьку мову. З 1953 р. стала викладати математику, закінчила Дрогобицький учительський інститут, а згодом закінчила педагогічний інститут. Працювала до 1988 року. Винар. О.С. – вчитель української мови, Драгун Ольга – вчитель математики, Грицовська Євгенія – вчитель німецької мови. Великий вклад

у розвиток дережцької освіти внесла вчитель молодших класів Луців Ольга Яківна, яка понад 20 років навчала та виховувала молодших школярів.

З 1951 по 1954 р.р. директором школи був Драгун Станіслав, який проживав з жінкою та дочкою також у школі. Родом вони були з Хмельницької області.

•••••
• *Зліва направо: Дарія Василівна (вч. англ.) , Панич*
• *Михайлина Миколаївна (вч. поч. класів),*
• *Каланунь Марія Іванівна, Маринчак Мирослава*
• *Миколаївна, вчитель географії, Чепченко*
• *Антоніна Михайлівна (вч. хімії), вчитель історії*
•••••

З 1954 по 1970

р.р.

директором

школи була Магдей Анна Захарівна. Анна Захарівна з сином Юрієм та чоловіком проживала в Дрогобичі. Походила вона зі Східної України. Саме Магдей А.З. почала розбудовувати школу, було добудовано другий поверх – чотири кімнати. В цей період часу почали працювати такі вчителі: Чепченко (Пінчак) Антоніна Іванівна – вчителем біології та хімії, Дуб Осипа Федорівна – вчителем української мови та літератури, Кулинич Осипа Йосипівна вчила географію та фізкультуру, Матчак Наталія Андріївна – вчитель української мови, Погорєлова Клавдія – вчитель російської мови.

Кузан Михайлина Миколаївна працювала вчителем початкових класів в приміщенні старої школи з 1951 по 1988 р.р. Михайлина Миколаївна віддала педагогічній справі, вихованню молодого покоління усе своє життя. Вимогливою була до себе і до своїх двох донечок, одна з них, Костецька Лілія Іванівна, наслідує справу своєї матері, працює вчителем математики в Дережицькій СЗШ I-II ст. і є головою «Просвіти».

працювати директором школи в м. Стебнику.

В 1974 році на посаду директора школи було призначено Бачинського Юліана Корниловича який попрацював на цій посаді до 1985 р. Юліан Корнилович також викладав українську мову і літературу. Ця людина зробила великий внесок в історію розвитку освіти села. З 1986 по 1988 р.р. директором працював Янів Іван Павлович, який викладав біологію та хімію.

Гуменюк Роман Васильович директором став у 1988 р. на цей час він був наймолодшим директором в районі. Школа набула іншого вигляду. Добудовано 6 класних приміщень, спортивний зал. Навчання проводиться в одну зміну. В школі працює їдальня. Велику увагу Роман Васильович приділяє тепло забезпеченню, і в шкільних приміщеннях дуже тепло і затишно. Роман Васильович викладає фізику. На другому поверсі школи компактно розмістилися початкові класи. Творча і віддана своїй праці Винницька Надія Федорівна працює у школі з 1984 р.

Андруневчин

Ярослава Федорівна,

яка працює у школі з 1981 р. вчителем-класоводом, завжди знайде підхід до маленьких учнів. Берещак Галина Йосипівна чуйна і доброзичлива вчителька працює з 19 року. Соловей і педагог нашої школи Бішко Галина Григорівна з 19 року.

● Зліва направо: Карп'як Ольга Романівна (вч. англ. мови),
● Винницька Надія Федорівна (вч. поч. класів), Гайдай
● Оксана Дмитрівна (вч. англ. мови), Костецька Лілія
● Іванівна (вч. математики), Безик Ганна Павлівна (вч.
● укр. мови і літ.), Карп'як Віктор Віталійович (вч. нім.
● мови), Заяць Лідія Омелянівна (вч. англ. мови), Франків
● Марія Андріївна (зав. бібліотекою), Мицько Леся
● Тарасівна (вч. укр. мови і літ.), Андруневчин Ярослава
● Федорівна (вч. поч. класів), Гуменюк Роман Васильович
● (директор школи), Берещак Галина Йосипівна (вч. поч.
● класів), Медвежинська Леся Степанівна (педагог-
● організатор), Сенишин Світлана Василівна (вч. біології),
● Федик Ярослав Іванович (вч. трудового навчання), Магур
● Леся Миколаївна (заступник директора, вч. історії),
● Кулішова Надія Теодорівна (вч. поч. класів) Сосяк Марія
● Іванівна (вч. математики)

На першому поверсі удосконалено методичний кабінет. Велику працю рук вклала в нього завуч школи Панченко Лідія Миколаївна. Це людина з великим і добрим серцем. До кожного

учня і вчителя вона має індивідуальний підхід, ця добра людина кожному підкаже, кожному порадить. Лідія Миколаївна віддана своїй праці. Викладає вона зарубіжну літературу.

В школі побудовано майстерню, завідувачем якої вже понад 20 років являється Федик Ярослав Іванович – вчитель трудового навчання, креслення та фізичної культури. У школі працює 25 вчителів і кожен старанно ставиться до своєї роботи і з любов'ю до дітей.

Для заміток

Для заміток

Для заміток

Дережицька СЗШ І-ІІ ст.

